

EM BI HEV RE BI SER BIKEVIN...

Ji bo ku pirsgrîkên Tirkiyeyê yê siyasî, aborî û civakî bîn çareserkerin, ji bo ku welatekî demokratîk bê avakirin, wek HDP, bi mehan e em li bajar, navçe, gund û kolanan bi gel re, bi rêxistinên civaka sivîl re, bi partî û sazî û dezgehên re, bi kesayet û rûspiyan re, bi kedkar û esnafan re, bi jinan û ciwanan re diaxivin, danûstandinên gelek kêrhatî dikin.

Di hevdîtîna û serdanan de me hem ji gel guhdar kir û hem jî bi xwe dît ku pirsgrîkên pandemî, lehî, hişkesalî, bêkarî, aborî, xizanî, gendelî, nijadperestî, zayendparêzî, qedexeyê, zordestî û tundiya desthilatîyê, xisareke mezin li ser civakê çêkiriye û ev pirsgrîk îro encameke nebaş a piralî derxistiye meydanê.

Dîsa me dît ku ligel her tiştî gelê me bi hêvî û baweriyê mezin li ber zilmê serî natewîne û hewl dide ku vê qeyrana piralî bike fersendekê bo çareserkerina pirsgrîkên siyasî, aborî û civakî û rîya demokrasîyê veke.

Di van demên dawî de desthilatîyê civak bi her awayî dorpêç kiriye û ji aboriyê heta siyasî di gelek warên jiyana de xisareke mezin derxistiye meydanê. Di serdan û hevdîtînan de me dît ku gel hêvî dike ku demildest guherîneke demokratîk pêk bê.

Di serdan û hevdîtînan de me dît ku gel, di avakirina komareke demokratîk û siberojêke aram de, roleke giring li hilbijartinan bar dike. Lewre gel hêvî dike ku bila hilbijartin bibe wesîleya destpêkeke nû û ji bo çareserkerina pirsgrîkan û vekirina riyên demokratîk derfeteke giring e.

Partiya me wek aktorekî damezirîner e siyasî, ji bo çareserkerina pirsgrîkan giringiyê dide rê û rêbazên gotûbêjan û ji bo destpêkeke demokratîk, roleke sereke dilîze. Di serdan û hevdîtînan de me dît ku gelê me jî ev rol li me bar kiriye, lewma berpirsariya me gelek zêde ye.

■ Em ji bo hilbijartinên parلمانê, dixwazin ku bi dirûşmeya “tifaqa demokratîk” meşa xwe ya tifaqa gelan û tifaqa aştiyê û tifaq û piştevaniya jinan bidomînin, bi hişmendiya tifaqa ekolojîyê, muxalefeta civakî û siyasî bi hêz bikin, bi tevgerên kedê, jinan û ciwanan, yekîtiya xwe xurt û berfireh bikin û têkoşîna hevpar bi pêş bixin. Ji bilî vê çarçoveyê em bi tu aliyan re tifaqê nakin.

Em dixwazin ku Pergala Hikûmetê ya Serokkomariyê û hemû sazûmanîya ku li dor wê hatiye avakirin biguherînin ku îro bi wê pergale dixwazin zordestî û neheqiyê li ser gelê me ferz bikin û wê mayînde bikin. Em dixwazin li ku şûna pergala yekparêz û otorîter a ku hemû rayeyan radestî kesekî dike, demokrasîyêke bihêz û pergaleke pirreng-pirdeng û demokratîk ava bikin.

■ Lewre di Hilbijartinên Serokkomariyê de ji bo pêkanîna tifaqê li ser prensîban avabûyî û ji bo siberojêke demokratîk, hilbijêrên HDP'ê roleke sereke dilîzin. Namzetê Serokkomariyê çî ji HDP'ê dibe çî ji partiyeke din dibe, em dixwazin ku li şûna namzetan rêbaz û prensîban nîqaş bikin. Ji ber ku veguherîneke demokratîk, bi rêbaz û prensîban û bi gotûbêj û rêkeftinê tê avakirin, ne bi kes û namzetan. Serokkomarê ku dê bê hilbijartin jî, rol û erk û mîsyona xwe, dikare li ser van esasan pêk bîne.

HDP Genel Merkezi: Barbaros Mah. Tahrân Cad. Büklüm Sok. No: 117 Kavaklıdere/Çankaya ANKARA

Tel: 0312 427 17 80 Fax: 0312 428 89 57

Ji ber berpirsariya xwe ya siyasî, em di vê qonaxê de van tesbît, nêrîn, rêbaz û prensîbên xwe bi hemû aktorên siyasî û raya giştî re parve dikin:

1. DEMOKRASIYEKE BIHÊZ: Demokrasiyeke bihêz a li ser esasên lihevkerineke demokratîk avabûyî, gotûbêj û danûstandinên bi gelek aliyan re û misogerkirina maf û azadiyên gerdûnî, bi baweriya me îro pêdiviya sereke ya Tirkiyeyê ye. Ji bo wê jî pergala parlementerîzmeke demokratîk û avakirina Mecliseke pirreng-pirdeng, rayeyên ku radestî kesekî nehatiye kirin û mekanîzmayeke hevseng û kontrolê îro bûye pêdiviyeye sereke.

Demokrasiyeke bihêz, her wekî din xwe dispêre hişmendiya rêvebiriyeye herêmî û xwecihî. Lewre heta ku rayeyên navendî bi herêman re neyên parvekirin, desthilatî û çavkanî bi rêvebiriyên herêmî re neyên parvekirin, mekanîzmayên beşdariya herêmî neyên misogerkirin û demokrasiyeke herêmî neyê avakirin, demokrasiyeke bihêz jî nayê avakirin.

2. DARAZEKE BÊALÎ Û SERBIXWE: Îro li Tirkiyeyê daraz di bin hikmê Rêvebiriyê de ye. Hişmendiya desthilatîyê ew e ku bi hêza darazê civak û siyasîyê dîzayn bike, muxalefetê tasfiye bike, lewre îro bêdaletî li her derê hatiye serwerkirin. Ji bo pêkanîna edalet û aştiya civakî divê hemû dozên siyasî û mehkûmiyetên ku ji aliyê vê darazê ve hatine dayîn bîn betalkirin. Divê di serî de biryar û pêşniyazên derbarê bînpêkariyên mafên mirovî, bêhiqûqiya li zindanan û tecrîdê ya Meclisa Parlementeriyê ya Konseya Ewropayê (MPKE), Dadgeha Mafên Mirovan a Ewropayê (DMME) û Komîteya Şopandin û Bergiriya Îşkenceyê ya Ewropayê (CPT) û sazî û dezgehên navneteweyî di vê pêvajoyê de neyên piştguhkirin.

3. ÎRADEYA GEL, NE REJÎMA QEYÛMAN: Rejîma qeyûman, ji şaredariyan heta zanîngeh û sazî û dezgehên civaka sîvîl, mafê bijartin û hîlbijartinê tune kiriye, îradeya gel û edaleta hîlbijartinê desteser kiriye. Ji bo bidawîkirina pergala qeyûman, ji bo tezmînkirina zîyanên ku bi destê qeyûman hatine pêkanîn û ji bo îadekirina hemû mafên ji aliyê qeyûman ve hatine desteserkirin, divê demildest gav bîn avêtin û guherînên yasayî bîn kirin.

4. ÇARESERIYA DEMOKRATÎK JI BO PIRSGIRÊKA KURDAN: Îro li Tirkiyeyê pîrsgirêka herî mezin û dîrokî ya ku divê bê çareserkerin, pîrsgirêka Kurdan e. HDP, ji bo çareseriya demokratîk a pîrsgirêka Kurdan û aştiyê û ji bo çareserkerina hemû pîrsgirêkên pêkhatiyên civakê amade ye ku rola xwe bilîze. Gelek wecheyên pîrsgirêka Kurdan hene, lê çareserkerina wan rasterast bi demokratîzekirina Komarê re têkildar e. Ji bo çareseriyeke demokratîk, divê riyên diyalogê bi muxataban re bîn avakirin, li şûna înkâr û zextê, çareseriyeke demokratîk û aştiyane bê gotûbêjkin. Divê Meclis bibe bîngeha diyalog û çareseriyê û bi rêbazên demokratîk ên danûstandinê ji bo temamî civakê zemîneya siberojekê ava bike. Di vê çarçoveyê de divê di serî de mafê perwerdehiya zimanê dayîkê û hemû mafên nasnameyî yê gerdûnî bîn misogerkirin û ji bo çareserkerina wan guherînên yasayî bîn kirin.

Îro em di qonaxê wisa de ne ku ew qonax ne polîtîkayên şer û rêbazên pevçûn û berberiyê, lê riyên diyalog û danûstandinê li ser me ferz dike. Lewre divê her kes ji bo meslehet û mifa û siberoja hemû gelên Tirkiyeyê fedakariyê bike û wisa gavan biavêje. Divê em pîrsgirêkên xwe ne bi rêbazên tundiyê,

lê bi axaftin, danûstandin û diyalogê çareser bikin.

5. DÎPLOMASIYEKE AŞTIYANE: Li welêt, li herêmê û li cîhanê, polîtîkayeke aştiyane û stratejiyên ku xwe dispêre hevkarîyeke mayînde, bingeha hişmendiya dîplomasiya nû ye. Terikandina polîtîkaya maceraperestiyê ya li ser esasên şer û pevçûnê û nîşandana hêza leşkerî bi welatên cîran û yên din re û li şûna wê dîplomasiyeke bihêz û xwedî prensîb, diyalog û peywendiyên aştiyanê, ji bo meselehet û mifaya me hemûyan riya herî rast û pêwîst e.

6. AZADÎ Û WEKHEVIYA JINAN: Ji bo misogerkirina jiyana azad û wekhev û ji bo avakirin û pêkanîna yeksaniya temsîliyeta jinan, divê beriya her tiştî pergala hevserokatiyê bê belavkirin û bicihkirin. Her wekî din, têkoşîna li dijî qetilkirina jinan û bidawîkirina tundiya mêran a li ser jinan pêdiviyeye sereke ye. Serwerkirin û pêkanîna Peymana Stenbolê û rakirina hemû astengiyên siyasî, îdarî, aborî û çandî yên li ber wekheviya zayendiya civakî, îro gaveke pêwîst û pêdiviyeye lezgîn e.

7. DI ABORIYÊ DE EDALET: Qeyrana aborî, ewlehî û siberoja her kesî tarî kiriye, ji bo wê jî divê polîtîyeye bingehîn bê avakirin. Divê îstîhdam bê zêdekirin û dahateke adilane bê belavkirin û ji bo bidawîkirina bêkarî û xizaniyê “Bernameya Belavkirina Heqane” bê amadekirin. Divê çavkaniyên budcayê ne ji bo seray, şer û alîgirên serayê, lê ji bo ewlehiya aborî ya gel bê terxankirin. Divê pêdiviyên bingehîn ên wek av, elektrîk, erdgaz, înternet ên gel di çarçoveya “Bernameya Mafên Civakî” de li gorî rêjeya pêdiviyê bêpere be. Divê demildest pirsgirêkên (Kesên ku ji ber temen nikarin teqawid bibin) EYT’î, (Saziya Kredî û Wargehan) KYK’î û mamosteyên ku tayîna wan nayê kirin, bê çareserkin. Divê şert û mercên jiyaniyê yên teqawidan bê başkirin, deynê cotkaran ên ku ji ber polîtîkayên xelet derketiye holê bê betalkirin. Divê esnafên ku di şertên pandemiyê de hatine şerpezekirin bî destekirin. Divê polîtîkayên bingehîn ên ku xizaniya jinan bi dawî bike û wan di jiyana aborî de bihêz bike bî avakirin. Divê mafê rêxistinê yê sendîkal mafê grev û peymanên komî ya kedkaran, li gorî pîvanên mafên gerdûnî bê misogerkirin.

8. DI RÊVEBIRIYA GIŞTÎ DE LIYAQET: Divê rêvebiriya giştî, nekeve bin hikmê bloka desthilatiyê û tenê alîgirên wan neyên bicihkirin. Divê zîyanên kesên ku ji ber sedemên siyasî û bi (Biryarnameyên di Hikmê Qanûnê de) KHK’yan hatine bidûrxistin, bî tezmînkirin û di rêvebiriya giştî û erkdarkirinê de cudakarî neyên kirin û liyaqet bibe pîvana bingehîn.

9. PARASTINA XWEZAYÊ: Divê li dijî qeyrana avûhewayê, rewşa lezgîn bê ragihandin û di serî de Kanallistanbul û hemû projeyên ku xisarê didin xwezayê û hawirdorê talan dikin û daristan, erdên cotkariyê û robarên ku ji bo rantê tî talankirin, bî sekinandin. Divê di polîtîkayên enerjî, veguhastin, bajarsazî û cotkariyê de faktora xwezayê bi tu awayî neyê piştguhkirin. Mafê her zîndewerekî heye ku di nav ekosîstemê de bi awayekî siruştî bijî, lewma jî divê mafê jiyînê yê hemû zîndeweran di yasayan de bê misogerkirin û rê li ber şewitandina daristanan, lehî û texrîbata ekolojîk bê girtin.

10. JIYANEKE AZAD JI BO CIWANAN: Divê rêz li daxwaz û şewaza jiyane ya ciwanan bê girtin û ji bo ku ew bikaribin xwe bi awayekî azad îfade bikin û bijîn divê di perwerdehî, çand, aborî û qadên civakî û siyasî de hemû astengiyên li ber wan bî rakirin. Divê pergala perwerdehiyê li gorî pîvanên azadî û

ewlehiyê bên vesazkirin. Divê ciwan di warê aboriyê de bên destekkirin û beşdarî mekanîzmayên rêvebiriyê bibin û fikr û nêrînên afirîner û pêşketî yên wan di nav civakê de bên belavkirin.

11. MAKEQANÛNEKE DEMOKRATÎK: Makeqanûneke nû ya sivîl û azadîxwaz û peymaneke civakî ya rasteqînî, dê li Tirkîyeyê destpêkeke nû û demokrasîyê bi xwe re bîne. Ev makeqanûn, divê rêzê li çand, nasname, bawerî û zimanên dayikê yên cuda bigire, xwe bispêre wekhevîyê û cudahiya terz û şêwazan jiyînê misoger bike. Divê ew makeqanûn, bi beşdarkirina hemû pêkhatayên civakê û bi danûstandin û gotûbêjan bê amadekirin.

BANGA DEMOKRASÎ, EDALET Û AŞTIYÊ...

Em di çarçoveya van rêbaz û prensîban de, serdema nû dinirxînin û fikr û nêrînên xwe yên derbarê rêvebiriyê de bi raya giştî re parve dikin.

■ Armanca sereke ya bernameya HDP'ê ya di vê qonaxa derbasbûyînê de li dor van prensîban hatiye diyarkirin û ew jî xwe dispêre demokrasîyeke bihêz, pergaleke edaletê ya li gorî pîvanên gerdûnî û aştîyeke civakî ya mayînde. Em dikarin demokrasî û aştîyê ji xwe re bikin bername û armanceke stratejîk û komareke demokratîk û civakî ava bikin.

■ Prensîb û rêbaza HDP'ê wek li jor hatiye diyarkirin. Kîjan aliyên civakî û aktorên siyasî li dor van rêbaz û prensîban bixwaze bi me re danûstandin û gotûbêjan bike, em amade ne ku bi wan re bimeşin û têkoşîneke hevpar û rêveberîyeke hevpar ava bikin.

Banga me li hemû sazî û dezgeh û partî û her welatîyêkî Tirkîyeyê ye ku siberojeke ronak dixwaze: Berpirsyarî ya me hemûyan e. Em li şûna hesabên şexsî û berjewendiyên partîzaniyê, bi aqîlekî hevpar û bi hev re siberojê ava bikin. Gelên Tirkîyeyê ne mecbûr û mehkûmî polîtîka û rêvebiriyên ku neçareseriyê dixwazin û ji aqîlê hevpar dûr ketine û cudakarî, heqaret û berberîya civakî dikin.

BI HEV RE DEMOKRASÎ

BI HEV RE EDALET

BI HEV RE AŞTÎ

Pervîn Buldan – Mîthath Sancar

Hevserokên Giştî yên HDP'ê

Enqere, 27'ê Îlonê 2021